

viðmerking

Bygdamenning = avtofting?

Einaferð var bygdamenning á hvørjum munni í Føroyum. Minnst meg rætt, so byrjaði tað á Løgtingi.

Eingin ivi man vera um, at teir, sum komu við hugtakinum, hava meint tað í fullum álvara.

Vit, sum bøgva á bygð, skiltu tað soleiðis, at nú skuldu bygðirnar mennast, fyrst á tann hátt, at tær fingju vegasamband millum bygðirnar í oynni og síðani ferjulegu, so samband fekk við hinar oyggjar. Her kann viðmerkingast, at ferjulegan enn ikki er komin.

Vegir og berghol vóru gjørd um alt landið, so nú var lag á manni at bøgva á smábýgdunum, tí nú var sambandið í lagi.

Men stókkut var gleðin yvir góða sambandið, sum vit nú høvdu fingið, tí nú fara teir almennu stovnarir í landinum at gera sær dælt av hesum.

1. STIG Í BYGDAMENNINGINI VERÐUR TIKIÐ AV POSTVERKINUM

Áðrenn vegasambandið kom á Kallsøynni høvdu vit fyra sokallaðar brævstøðir - á dómsum æt tað brævsamlingsstæðir -.

Bøð koma frá Postverki Føroya, at nú skal sparast. Öll brævstøðini skulu tak-

ast av, og eitt postboð skal setast fyrri alla oynna. Einku posthús í oynni meira. (Slíkt luksús hava tit ikki brúk fyri).

Jú, 2 postkassar verða settir upp í oynni - ein á Húsom og ein í Mikladali. Syðradalsmenn kunnu fara til Húsar við brøvunum.

Gerið so væl! Hetta er bygdamenning! Undirskrivað av Postverki Føroya.

Bygdaráðið í Mikladals kommunu mótmælti hesum. Í skrivi til Postmeistararan søgdu vit frá, at tað bar ikki til einki posthús at hava í allari oynni. Men gakk. Svárið frá Postmeistararan var, at vit skuldu gleðast um, at tað eisini bar til hjá Postverkinum at spara í Kallsøynni.

Støðan í dag er tann, at um tú ætlar at senda ein pakka við postinum, so skalt tú standa og biða við postkassan, bæði í ódn og logn, til postbilurin einaferð kemur, um so er, at tú vilt hava pakkan at fara av stað sama dag. Hin møguleikin er tann, at tú kanst lata postboðnum pakkan, men so skal hann liggja tveir dagar á Trøllanesi og biða - tað er har postboðið býr - til postur aftur fer av stað.

Hóast samband er við oynna 15 ferðir um vikuna, so fáa vit bara post týsdag, hósdag og leygardag, so bløðini mugu kallast røst, tá tey koma í oynna. Vit gjalda kortini tað sama fyri bløðini sum onnur gera í landinum, og so gera havnarmenn vøvl, um teir ikki fáa bløðini í døgurðatímum. Hvat høvdu teir sagt, um teir bðu á Kallsøynni ella onkrari av smábýgdunum?

Kortini kallar Postverk Føroya hetta fyri bygdamenning.

2. OG 3. STIG Í BYGDAMENNINGINI

Annað og triðja stig í bygdamenningini kemur frá landsstýrismanninum í kommunu- og skulamálum, Eilíf Samuelsen.

Longu í valsekiðnum 1980-84 byrjar hesin maður at rumbla við tí, at nú skulu tær smáu kommunurnar takast av. Men til alla lukku eydnaðist hetta honum ikki í tí valsekiðnum, tí við valið í 1984 var hann blaðaður úr Landsstýrinum.

Til alla vanlukku fyri bygðirnar, kemur hesin sami maður aftur í Landsstýrið við valið í 1994 við somu málum undir sær.

Eilíf er ikki meir enn komin at sita í landsstýrissessinum, fyrr enn hann tekur sama tættin upp aftur, sum byrjaður var í valsekiðnum 1980-84.

Men nú er tað ikki bara bygðakommunurnar, ið skulu avtakast, nei, nú skal farast longur. Hesa ferð giti eg mær hann hevur hugsað. „Hesa ferð skal eg leggja eftir bygðakúlunum eisini, tí, fái eg teir avtiknar ella stongdar so doyggja bygðirnar út av sær sjálvum, so lætt er tað.

Eilíf Samuelsen dugir snildirnar, ið skulu til, tá tað snýr seg um slík eyk mál sum kommunur og bygðaskúlar. Hann setir bara eina nevnd, sum skal gera uppskot um, hvussu bygðakommunurnar kunnu avtakast, og eina nevnd at gera uppskot um hvussu bygðaskúlarnir kunnu avtakast.

Báðar hesar nevndir fáa bundnar uppgávur.

Jú, nevndirnar fara til verka og tað er ikki hessini, tær hava fingið av skaffi, tá tað snýr seg um bygðaskúlarnar.

Herfyri kom álitið frá nevndini, sum hann setti at avtaka bygðaskúlarnar, og hon hevur ordiliga gjørt bart.

Av teim 17 bygðaskúlunum, sum eru, skulu teir 9 burtur: 3 skúlar á Kallsøynni, Kunoyar skúli, kanska Haraldsunds skúli við, Funnings skúli, Gjárskúli, Tjørnuvikar skúli, Løynar skúli og Dals skúli. Eg havi sett mær tann

spurning: munnu hesir menn, sum hava gjørt álitið hava verið heilavaskaðir, áðrenn teir fóru til arbeiðis, tað kundi verið líkt til.

Hvar var umboðið fyri bygðaskúlarnar í hesi nevnd? Eg havi leitað við lýkt eftir tí, men finni tað ikki. Harafurtimóti eru teir stóru skúlarnir væl umboðaðir.

Eg fari at loyva mær at spyrja: Veit nakar av tykkum, sum sitði hava í hesi nevnd, hvar ein bygðaskúli er? Eg loyvi mær at ivast.

Mær vitandi hevur eingin av teim fyra lærarunum, sum sitði hava í nevndini, starvast í einum bygðaskúla, ið hvussu er ikki tey seinastu árin. (Havi roknað Arnold uppi, tí hann hevur eina ferð verið lærari, hóast tað nú er langt síðani, so hann hevur ivaleyst gleymt alt um tað starvið.

Eingin, sum ikki hevur starvast í einum bygðaskúla, veit hvat ein bygðaskúli er.

Ein bygðaskúli kann ikki samanberast við aðrar skúlar, tí hann er sjálv sálin í bygðini.

Verður skúlin tikin frá bygðini, er bygðin deyðadømd!

Hvørji foreldur fara at tíma at vera í bygðini, tá ið børnini verða tikin frá teimum, tá tey eru 7 ára gomul? Burtur úr teirra heimliga umhvørvi, eingin barnalátur, einki barnaspæl - serstakliga, tá ið skúlin sum her í Mikladali liggur mitt í bygðini. Her kunnu foreldrinu alla tíðina eygleiða børn síni og gleðast um og fylgja við teirra spæli og káta látri.

Alt hetta ætla fyra lærarar og ein landsstýrismaður - hann er sjálvur lærari - at taka frá teimum, bert tí, at teir siga, nakrar krónur skulu sparast á skúlaoknum. Hvat verður spart, er ógyliga ivasamt.

Tá ið barnasálin skulu metast í pengum, tá stendur illa til í landinum. Neyðars, neyðars Føroyaland, brunníð tveist tað var titt merki.

SKAMMID TYKKUM TIT FYRA!!!

Hanus Joensen, lærari í Kollafirði, sum hevur sitið í hesi ólukkuni nevnd, var enn tá so braneggjaður at siga í fimmaranum, at álitið, teir vóru komnir við, var gjørt eftir teirra bestu sannføring!

Fari at loyva mær at spyrja Hanus: Hvør hevur sannført teg um, at tað er rætt at taka skúlan frá Tjørnuvikunum? Ikki hugsi eg, at tað eru foreldrinu í Tjørnuvik!

Her á Kallsøynni havi eg heldur ikki borið eyga við Hanus, so her kann eingin hava sannført hann um, at tað er best bert at hava ein skúla á Kallsøynni.

So sigur hesin sami Hanus í álitinum, at Tjørnuviksbørn fyrribils skulu ganga í skúla í Haldarsvik, men sum frálíður skulu tey ganga í skúla í Kollafirði. Seinni skulu børnini í Haldarsvik eisini ganga í skúla í Kollafirði.

Eitt ørindi í Fuglakvæðinum rennur mær í huga í hesum sambandi, tað ljóðar soleiðis:

„Kjógvin við slitt klípta vel hugsar við sjálvum sær, vertin á, hvat annar fær, eg skal nora at mær.

Hanus er jú lærari - ella rættari sagt - skúlastjóri í Kollafirði, so hevur hann kanska fingið heimbygd síni eitt ella kanska tvey lærarastovr aftrat.

Sig so, at Hanus ikki dugir!

Hvat er tað so, sum verður spart við at beina fyri bygðaskúlunum, ella at leggja teir saman?

Jú, siga teir, ein skallut, læraraløn, sum landskassin fær helvtina av aftur í skatti, og danir gjalda 55 prosent av læraralønini.

Aðrar útreiðslur hevur landskassin ikki av skúlunum, tí kommunurnar gjalda alt hitt, sum skúlin kostar.

Ókklara krav má vera, at tað framvegis vera tveir skúlar á Kallsøynni. Ein heimi á oynni og ein her norðuri.

Tað er heldur ikki rætt, sum tað stendur í álitinum frá nevndini, at tað bert eru 9 børn í Kallsøynni. Í Mikladali eru 9 skúlabørn í lotuni og tey vera fleiri seinni.

Heimi á Húsom eru 5 skúlabørn og tey vera eisini fleiri seinni.

Aftur til sparringarnar. Tað, ið spart verður í læraraløn, fer út aftur í skúlabarnaflutningi.

Aftur ein sannroynd, at so at siga ongar sparringar verða, men ein ólukka fyri smábýgdinar.

Eg veit væl, at Eilíf Samuelsen fer at siga, tá hann leggur uppskotið hjá sær fram á Løgtingi, at hetta er ikki hansara uppskot, at leggja bygðaskúlarnar niður, men hetta er tað, sum nevndin, hann setti, hevur mælt til. So kann hann, sum Pilatus gjørdi á sinni, tváa hendur sínar og siga, at hann er ósekur í øllum hesum.

Eisini hevur verið ført fram, at børnini í bygðaskúlunum duga einki betri enn tey í teim stóru skúlunum, hóast tey eru færr í tali.

Til hetta kann eg siga, at tey smáðst ikki burtur, tá ið tey koma í teir stóru skúlarnar, men duga minst líka væl, sum tey í flestu forúrm.

At enda fari eg at heita á okkara háttvirdu lögtingsmenn - har eru, hóast alt nógvir enn, sum hava fingið sín lærdóm í einum bygðaskúla - ikki at lata seg lumpa av Eilíf Samuelsen, landsstýrismanni til at broyta gr. 30 stk. 5 í fólkaskúlaálagi, sum gevur bygðafólkunum rætt til at avgera, um ein bygðaskúli skal leggjast niður ella ikki.

Mikladalur í dimbuldagavíkuni 1996
Hjalmar Johannesen

Pedagogar

Barnagarðurin á Konmansmýru, søkir eftir 2 pedagogum fyrribils í 1 ár, at starvast 22 tímar um vikuna, frá 1. mai ella eftir nærri avtalu.

Barnagarðurin er normeraður til 60 børn í 3-7 ára aldri, deild í 3 stovur.

Viðkomandi skulu starvast í 2 stovum, saman við 3 starvsfeløgum og verður starvstíðin hvønn gerandisdag frá kl. 10-14.

Størvini verða lønt eftir sáttmála ímillum Føroya Pedagogfelag og Føroya Landsstýri.

Vilt tú vita meira um størvini, kanst tú ringja til barnagarðin og spyrja eftir leiðaranum.

Umsóknir við avriti av prógv, skulu sendast til

Barnagarðin á Konmansmýru
Hoyviksvegur 41 B
100 Tórshavn
Tlf. 17878

Amnesty International

Upplatingartíðirnar hjá Amnesty International, Føroya Deild eru: Týsdag, hósdag og friggjadag frá kl. 13 til kl. 17. Tlf. 15816.